

Hazine-i Deliorman'dan Altın Sayfalar: Mümin Ersoy Koleksiyonu*

Hakkı TAŞĞIN**

Bulgaristan Razgrad İli Kubrat Belediyesi Kazçılar Köyünde doğan Mümin Ersoy Beyin hem eliyle istinsah ettiği eserler hem de dede ve babasından kalan yazma eserler ve hayatı burada konu edilmektedir. Bu konu, halen Bektaşî çevrelerde Teberrük olarak korunan ve değer verilen eser ve eşyaların varlığını göstermesi bakımından önemlidir. Mümin Ersoy Beyin oğlu Müslüm Ersoy Bey tarafından Türk Kültürü Açısından Hacı Bektaş Veli Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi yazma eserler koleksiyonuna bağışlanan eserler hakkında da kısa bilgi verilecektir. Araştırma Merkezi bünyesinde dijital tarama cihazıyla taranacak eserlerin önce isimleri tespit edilmiş ve kayıt altına alınmıştır. Eserler arasında bulunan Demir Baba Velayetnamesi taranmış ve kayıt altına alınmıştır.

Mümin Ersoy Beyin kendisi eski yazı yani Arap harfleriyle Türkçe okur ve yazardı. Doğal olarak kendisi bu eserleri okuyup değerlendirme, çevresine aktarma ve eserlere konu olan hususları paylaşmaktaydı. Lakin hem hayatta çocuklarının farklı eğitim almaları hem farklı şehirlere vazifeleri nedeniyle gitmelerinden dolayı eski yazıyı yani Arap harfli eserleri okuma ve yazmayı öğrenemediler. Mümin Ersoy Beyin vefatı üzerine aile elinde kalan eserler, uzun bir süre korundu ve kimseyle de paylaşılmadı.

Kazçılar köyünden Veysel Bayram Beyin yönlendirmesi ve yardımlarıyla Müslüm Ersoy Bey, eserleri Araştırma Merkezine ulaştırdı. Böylece eserlerin korunması ve akademik çalışmalara kaynaklık etmesi ortamına ulaşmasını sağladı.

* Geliş Tarihi: 24.08.2021, Kabul Tarihi: 28.09.2021. DOI: 10.34189/hbv.100.020

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, tasghinhakki@gmail.com; ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1454-6667>

Eserler, araştırmacıların erişebilecekleri ve üzerinde çalışma yapabilecekleri bir erişe kavuştu. Bu münasebetle eserlerin sahibi ve korunmasına büyük hizmet eden Mümin Ersoy Beyin kısa bir hayat hikâyesine yer vermek uygun olacaktır.

Türk Kültürü Açısından Hacı Bektaş Veli Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Kütüphanesinde birçok yazma eser ve belge bulunmaktadır. Bu eser ve belgeler, ocakzade, dede ve babalar ile talip toplulukları tarafından bağışlanmıştır. Eserlerin tespit ve dijital kopyalarına başlanmıştır. Yine kütüphanede bulunan eser ve belgeler üzerine Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisinde birçok yayın yapıldığı gibi müstakil eserler de yayınlanmıştır.

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Alevi Bektaşî Kültürü Anabilim Dalında Yüksek Lisans ve Doktora eğitimi bulunmakta ve sürdürülmektedir. Her yıl bu eğitim programlarına dâhil olan ortalama yirmi civarındaki öğrenci, bu eser ve belgeleri araştırma konusu yaparak çalışacaklardır. Bunlara ek olarak kütüphanede bulunan eserler araştırmacılarla da paylaşılmakta yaptıkları çalışmalarda yararlanmaları için gönderilmektedir.

Mümin Ersoy (27 Nisan 1917 Kazçılar – 5 Eylül 2007 Kastamonu)

Mümin Mümin Sadullah (Mümin Ersoy) 27 Nisan 1917 tarihinde Razgrad Vilayeti, Kubrat belediyesine bağlı Kaşçılar (Bisertsı) köyünde doğmuştur. Zorunlu göç sebebiyle 1989 yılında Anavatandan Anavatan Türkiye'ye göç ederek Kastamonu'ya çocuklarının yanına yerleşmiştir.

Öz babası Mümin, 1. Dünya Savaşında 1916 yılında Dobruca'da şehit düşmüştür. Kardeşi Salih 2 yaşında ve kendisi henüz anne karnında iken yetim kalmıştır. Doğduğunda, şehit olan babasının anısını yaşatmak için Mümin ismi ona verilmiştir. Bundan sonraki yaşamı ikinci babası, amcası olan Müslim Efendinin yanında geçmiştir. Gazi Halil Dedenin sülalesinden gelen Şaban Dedesi de 1870 yılında askerliğe alınmış ve 12 yıl askerlikten sonra Yemen'de şehit olmuştur.

Sadullah Dedesi köyün ileri gelenlerindedir. Eğitime önem veren dedesi kendi imkânlarıyla öğretmen tutarak köyde beş öğrenciyle ilkokulu açmıştır.

Deliorman Türklerinden Mümin Ersoy, köklü ve varlıklı bir ailenin çocuğudur ve bütün yaşamı boyunca ailenin asil ve soylu oluşuna sadık kalarak yaşamıştır.

Ailenin çiftçilikle meşguliyetini devam ettirmiş ve geçimini kendi eliyle çalışıp kazanarak sağlamıştır. Dolayısıyla hem çiftçilik hem de eğitim hayatını birlikte sürdürmüştür. Diğer yandan öğrendiklerine Horasan marifetini de dâhil etmiş ve bu konu etrafında aileden kalan eserler ile muhabbet meclisinde bulunmuştur.

Sadullah dedesini örnek alarak Mümin Ersoy kendi gelişimi için Kuran Kursu ve İlkokulu bitirmiştir. Türkçe, Bulgarca ve Osmanlı Türkçesinde okuryazardır. Okuma ve araştırmayı sevmiş, marifet konusuna büyük bir ilgi göstermiş, ilim ve hikmet sohbet ve meclislerinde bulunmaktan büyük bir haz duymuştur. Alevi Bektaşîliğe

ilişkin eline geçen her hangi bir belgeyi, kitabı okuyup uygun bulduklarını kopyalama suretiyle çoğaltarak gelecek nesillere aktarma niyetini taşıdığından hayatında birçok önemli kaynağı istinsah etmiştir.

Ayrıca mesleki eğitim almış, kendini meslek olarak da geliştirmek için traktör sürücü ve buhar ve sıcak su kazan teknisyenliği kurslarını da bitirmiştir. Sadece kendi eğitimiyle meşgul olmamış etrafında bulunan birçok kişiye destek olmuş ve onların da eğitim almaları için teşvik etmiştir. Bunlardan birisi de tek kardeşi olan Salih Ersoy, o zamana göre iyi bir eğitim alarak bulunduğu köyde öğretmenlik ve daha sonra muhtarlık yapmıştır. Salih Ersoy da 1950 yılında Türkiye'ye göç etmiş ve orada vefat etmiştir.

Mümin Ersoy 1935 yılında Elif Âdem ile evlenmiş ve bu evlilikten 2 kız ve 3 erkek çocuğu olmuştur. Çocuklarının geleceğine büyük önem vermiş ve imkânlar dâhilinde onların iyi eğitim almalarını sağlamıştır. Çocuklarından aralarında doktor, öğretmen, kütüphaneci, teknisyen gibi meslek alanlarında halen hizmet edenler bulunmaktadır. Onun bu ileri görüşlülüğü ve yönlendiriciliği torunlarına dahi büyük bir katkı sunmuş ve rehberlik etmiştir. Torunları da eğitim almış ve birçok meslek dalında meslek sahibi olmuştur.

Geçirdiği ağır bir ameliyat sonrası 5 Eylül 2007 tarihinde Kastamonu'da vefat etmiştir. Allah'tan rahmet diliyor, yattığı yerin gül ve cennet bahçesi olmasını Cenabı Haktan niyaz ediyoruz. Yaptığı hizmetler ehlibeyt ve erenlerin defterine ve katarına yazılsın.

Mümin Ersoy Yazma Eserler Listesi

1. Timur Baba Sultanın Vilayetnamesi, İstinsah Tarihi 1934, çizgili deftere yazılı, mistarlı, 145 sayfa Vilayetname ve 7 sayfa ise nefesler bulunmaktadır.
2. Kerbela Kitabı, çizgili deftere yazılı, manzum, iki sütün, 100 sayfa, sonunda nefesler bulunmaktadır.
3. Makalat-ı Hacı Bektaş Veli, Vilayetname-i Hacı Bektaş Veli, Vilayetname-i Şücauddin Veli, Vilayetname-i Otman Baba Pasajlar Halinde, çizgisiz defter, 80 sayfadır.
4. Hazreti İbrahim ve Hazreti İsmail'in Hayatı, çizgili defter, 40 sayfadır.
5. Haza Kitab-ı Menakıbı Evliya, Menakıb-ı Şeyh Safi, çizgisiz defter 140 sayfadır.
6. Hazreti Muhammed'in Hayatı, çizgisiz defter, 80 sayfadır.
7. Vilayetname-i Hacı Bektaş Veli, çizgisiz defter, 36 sayfadır.
8. Namazlar, Nefesler, Bazı Velilerin Kısa Biyografileri, çizgisiz defter, 150 sayfadır.

9. Hazreti Ali ve Bazı Sahabeler Hakkında Kısa Kısa Bilgiler, çizgili defter, 66 sayfadır.
10. Cemdeki Hizmetlerin Duaları, çizgili defter, 18 sayfadır.
11. Faziletname ve Hacı Bektaş Veli Vilayetnamesi
12. Hikayat, Bektaşılık, Bektaşî Kolları, Tahtacılar, Nefesler ve çizgili defter, 174 sayfadır.
13. Faziletname, çizgili defter, 200 sayfadır.
14. Dürrü Meknun, çizgili defter, 84 sayfadır.
15. Mesaib Nefesleri, Aşura ve On İki İmamlar, Nefesler, çizgili defter, 216 sayfadır.
16. Nefesler, çizgili defter, 186 sayfadır.
17. İstihraçname